

Konstitutionsutskottet

Ink 2016 -01- 29

Dnr 1269-2015/16

Stockholm 2016-01-29

Begäran om granskning av statsminister Stefan Löfvens och regeringens förberedelse inför och agerande under den uppkomna flyktingsituationen

Förra året kom över 150 000 asylsökande till Sverige, varav fler än 100 000 under den senare delen av året. De stora flyktingströmmarna till Europa och Sverige innebär mycket stora utmaningar för våra myndigheter, civilsamhället och ekonomin. Det råder på flera håll brist på allt från bostäder och skolplatser till lärare och annan skolpersonal. Sjukvård och socialtjänst är utsatt för stora påfrestningar och lagstadgade åtaganden sätts åt sidan. Situationen kan med rätta beskrivas som en av största prövningarna för Sverige i modern tid.

Både från ansvariga myndigheter, civilsamhälle och riksdagens partier har åtgärder med anledning av situationen efterlysts. Trots detta har insatser och beslut dröjt och bilden är att regeringen i många fall agerat senare än vad som hade varit önskvärt. Många frågor har väckts kring regeringens beredskap och hantering av den uppkomna krisen. Med anledning av detta ställde jag själv i december ett antal skriftliga frågor till några av de ansvariga statsråden. Frågorna besvarades gemensamt av inrikesminister Anders Ygeman men svaret lämnade en hel del övrigt att önska. Inrikesministern menade att de ställda frågorna borde hanteras samlat och i en form där deras komplexitet kunde beaktas. Han pekade även på behovet av utvärdering av regeringens och myndigheternas arbete.

Det finns flera exempel på frågor som skulle behöva besvaras. Enligt en artikel i DN den 18 december ska det den 17 augusti ha inkommit en lägesrapport från Malmö där den dramatiska ökningen av ensamkommande barn beskrevs. Kommunen beskrev vidare att den hade stora problem att ordna sovplatser till barnen, att flera barn var sjuka i MRSA, tbc och skabb samt att slagsmål utbrutit mellan ungdomar. Därutöver uttrycktes oro för brist på rutinerad personal. Den 7 september 2015 ska länsstyrelsen ha aktiverat sin krisledning och kallat till ett akut möte med polisen, räddningstjänsten och Migrationsverket. En naturlig fråga är vilka åtgärder som inrikesministern och regeringen vidtog med anledning av lägesrapporten från Malmö kommun och vilka åtgärder som vidtogs med anledning av att länsstyrelsen i Skåne aktiverade sin krisledning.

I samma artikel förekom uppgifter om att polisen i Region Stockholm den 8 september sökte kontakt med polisens nationella operativa avdelning (NOA) för att meddela att ett stort antal migranter kommit till Centralstationen i Stockholm

utan att dessa visste vart de skulle vända sig. Strax innan klockan tolv beslutade man i Stockholm att situationen var en särskild händelse, men först fyra timmar senare fattade NOA:s ledningsgrupp ett beslut. Detta föranleder bland annat frågor om vilka åtgärder som regeringen vidtog med anledning av den särskilda händelsen i Stockholm och hur inrikesministern kan och avser att agera för att liknande tidsutdräkt inte ska uppstå igen.

Den 10 september 2015 ska utrikesminister Margot Wallström ha kallat till sig Migrationsverket, polisen, Säkerhetspolisen och Must för att få en bild av migrationsströmmen. Vid mötet framförde polisen att ”vi har noll koll på dem som inte söker asyl”. Eftersom polisen upphört att göra inre utlänningskontroller saknas information om vilka som stannar kvar illegalt. Jag frågade utrikesministern varför det var hon och inte det statsråd till vilkens beredningsområde frågan hör som kallade till detta möte, hur informationen från mötet spreds i Regeringskansliet och till regeringen, och vilka övriga statsråd som informerades. Frågorna besvarades inte.

Samma dag ska Migrationsverkets generaldirektör Anders Danielsson ha hållit en telefonkonferens med företrädare för Försvarmakten, polisen, länsstyrelserna samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Vid telefonkonferensen ska ha framkommit att migrationssituationen var allvarlig och att flera av myndigheterna försatt sig själva i krisledningsläge samt att ingen myndighet hade ansvaret för att samordna hanteringen av krisen. Anders Danielsson uppgav också att han varit ”i kontakt med ministeriet”. Detta väcker frågor kring hur och med vem i Regeringskansliet kontakten med Anders Danielsson skedde, vilken information som gavs till Regeringskansliet, och om det finns någon tjänsteanteckning eller liknande som redovisar den information som Anders Danielsson delgav Regeringskansliet.

Enligt uppgift träffade inrikesministern den 14 september 2015 rikspolischef Dan Eliasson, som då hävdade att svensk polis hade kontroll över situationen och att det inte fanns skäl att införa gränskontroller. Vilka frågor ställde statsrådet till rikspolischefen vid mötet och presenterade rikspolischefen några underlag som bekräftade den lugnande bild han gav? Regeringen hade fått larmsignaler från hjälporganisationer, tjänstemän och kommuner upprepade gånger under våren och sommaren 2015 beträffande den mycket allvarliga migrationssituationen. Ändå dröjde det ända till den 12 november 2015 innan gränskontroller infördes. Hur kom detta sig?

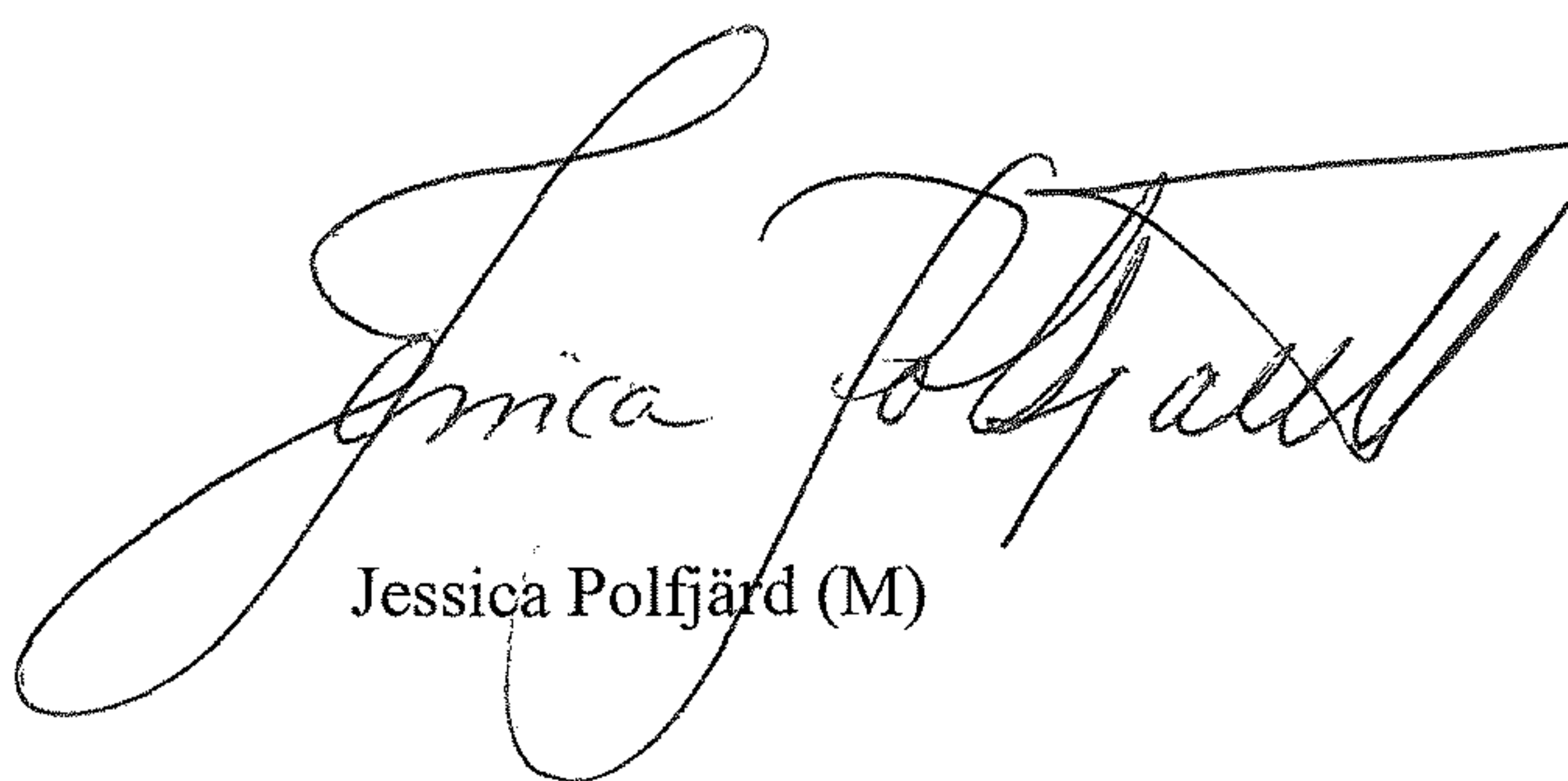
Vidare ska det den 15 september 2015 ha utgått en förfrågan från kriskansliet till länsstyrelserna om vilka åtgärder som genomförs och planeras med anledning av flyktingsituationen. De flesta länen meddelade då att de redan var igång med sin krishantering. Flera stora myndigheter hade då också startat sina krisledningsorganisationer, bland annat Migrationsverket och Polismyndigheten. Frågan är hur den information som inkom hanterades och vilka åtgärder som inrikesministern och regeringen vidtog mot bakgrund av informationen.

Den 10 oktober 2015 sa statsministern att boendesituationen var akut och att tältläger kunde bli aktuella. Först den 10 december kunde inflyttning ske i de tältläger som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) satt upp, trots att frågan aktualiserades av Migrationsverkets generaldirektör Anders Danielsson den 10 september och av statsministern den 10 oktober. Under tiden var bostadssituationen så akut att migranter tvingades sova på gatan. Detta väcker frågor kring vad som inträffat just den 10 oktober och som fick statsministern att ändra sin inställning avseende boendesituationen, varför det tog så lång tid för MSB att få upp tälten och vilka åtgärder som regeringen och ansvarigt statsråd vidtog för att skynda på processen.

Regeringen har meddelat att en utvärdering av arbetet under höstens flyktingsituation kommer att initieras. Frågan om regeringens krisberedskap och krishantering har även tidigare varit föremål för utvärdering och granskning av till exempel konstitutionsutskottet och särskilda granskningskommissioner. Det framstår som mycket angeläget att nu granska om regeringens arbete med flyktingsituationen har levt upp till de krav som ställs på regeringsmakten enligt regeringsformen och den konstitutionella ordning som gäller i Sverige. Granskningen bör till exempel handla om ifall regeringens styrning och samordning av de statliga myndigheternas arbete har varit tillräcklig, om regeringen har följt reglerna om dokumentation av inkommen information, hur och på vilken grund olika statsråd agerade eller avstod från att agera samt de övriga frågor som nämns i den ovanstående texten.

Mot denna bakgrund begär jag att konstitutionsutskottet granskar statsminister Stefan Löfvens och regeringens förberedelse inför och agerande under den uppkomna flyktingsituationen.

Jessica Polfjärd (M)

